

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 14. decembrī

Darbvietu saglabāšanai Covid-19 laikā ES ātri piešķir 100 miljardus EUR, tomēr to ietekme nav skaidra

Saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas jauno ziņojumu ES 100 miljardu EUR vērtais atbalsta instruments krīzes skartiem darba ņēmējiem un uzņēmumiem (*SURE*) dalībvalstīs bija ātra reakcija nolūkā mazināt masveida atlaišanas risku koronavīrusa pandēmijas dēļ. Tomēr *SURE* ietekmi uz darbvietu saglabāšanu nevar pienācīgi novērtēt, ņemot vērā veidu, kādā Eiropas Komisija ir izstrādājusi jauno instrumentu, un to, ka trūkst pilnvērtīgu datu valsts līmenī. Lai gūtu atziņas turpmākiem krīzes pārvarēšanas instrumentiem, Komisijai tagad būtu jāveic *SURE* atbalsta pilnīgs novērtējums. Tā būs arī iespēja redzēt, kā tika mazināts krāpšanas risks, ņemot vērā to, ka visas valstis, kas izmantoja *SURE*, (izņemot vienu) ir ziņojušas par pārkāpumiem un iespējamu krāpšanu.

Covid-19 pandēmija apdraudēja miljoniem darbvietu Eiropā. ES ātri reaģēja, ieviešot instrumentu *SURE*, kas valstīm visa bloka ietvaros nodrošināja ilgtermiņa zemu izmaksu aizdevumus. Valstis var izmantot šos līdzekļus, lai izveidotu vai paplašinātu darbvietu saglabāšanas shēmas, piemēram, saīsināta darba laika shēmas, dīkstāves un algu subsīdijas, kā arī veselības aizsardzības pasākumiem. Aizdevumus ir pieprasījušas deviņpadsmit valstis, un gandrīz 92 miljardi EUR jau ir izmaksāti. Itālijai un Spānijai piešķirtie aizdevumi veido vairāk nekā pusi šīs summas.

“SURE atspoguļoja ārkārtas situāciju, un ar to ātri un efektīvi tika darīti pieejami ES līdzekļi ar mērķi mazināt pandēmijas ietekmi uz darba ņēmējiem un uzņēmumiem,” sacīja par revīziju atbildīgā ERP locekle Iliana Ivanova. *“Tomēr instrumenta pilnīga ietekme uz vietas joprojām nav zināma. Kaut gan dažas norādes liecina par panākumiem, nav pietiekami daudz uzticamu datu, lai novērtētu, cik darbvietu faktiski tika saglabātas.”*

Komisijai izdevās ātri nodrošināt *SURE* līdzekļus dalībvalstīm – septiņus mēnešus pēc pandēmijas izziņošanas, – tas ir ātrāk nekā ar standarta finansēšanas procedūrām. Tomēr, neraugoties uz atsevišķām norādēm, ka *SURE* krīzes vissmagākajā periodā sasniedza miljoniem darba ņēmēju, instrumenta ieguldījumu bezdarba mazināšanā nevar pilnībā novērtēt. Daļēji tas ir tāpēc, ka tā ietekmi nav iespējams skatīt atsevišķi no pašu valstu atbalsta shēmu ietekmes.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ES inovatīvie noteikumi attiecībā uz *SURE* dod dalībvalstīm ievērojamu brīvību izvēlēties, kam tērēt naudu. Tajos arī nav prasības Komisijai novērtēt, vai valstu kontroles sistēmas ir pietiekami pārdomātas. Ņemot to vērā, revidenti uzsver – pastāv iespēja, ka krīzes reaģēšanas pasākumus, piemēram, darbvietu saglabāšanas shēmas, bieži var ļaunprātīgi izmantot. *SURE* gadījumā 18 no 19 valstīm konstatēja pārkāpumus vai krāpšanu un izmeklēja visus šādus gadījumus, kā rezultātā 13 valstīs tika atgūti nepareizi izlietotie līdzekļi. Komisija pati neuzsāka izmeklēšanu, pamatojoties uz to, ka tā ir dalībvalsts atbildība. Ja tiek konstatēta ļaunprātīga izmantošana, valstīm jāatmaksā aizdevumi, un tādā veidā tiek kontrolēts finanšu risks ES budžetam. Tomēr ES draud reputācijas risks, ja veidotos uzskats, ka no ES budžeta finansiāli atbalstītos pasākumos iespējama krāpšana.

Komisija lēš, ka valstis, kas izmanto *SURE*, ir ietaupījušas aptuveni 8,5 miljardus EUR procentu maksājumos, pateicoties ES AAA kredītreitingam. 86 % no kopējiem aplēstajiem ietaupījumiem bija Itālijā, Spānijā, Rumānijā, Polijā un Grieķijā.

Konteksts

SURE ir pagaidu instruments, kura darbība beidzas šogad. Lai finansētu aizdevumus, Komisija aizņemas no kapitāla tirgiem, emitējot obligācijas. Šī bija pirmā reize, kad Komisija emitēja sociālās obligācijas, kam nepieciešams pozitīvs sociālais iznākums. Visas 27 ES dalībvalstis kopā garantē 25 % no visiem *SURE* aizdevumiem kā aizsardzības pasākumu valsts parāda neatmaksāšanas gadījumā; atlikušos 75 % garantē no ES budžeta. Komisija lēš, ka ar *SURE* 2020. gadā atbalstīja aptuveni 31,5 miljonus cilvēku un 2,5 miljonus uzņēmumu un ka 2021. gadā no *SURE* finansētām darbvietu saglabāšanas shēmām guva labumu deviņi miljoni cilvēku.

Īpašais ziņojums 28/2022 “Atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*): *SURE* finansējums palīdzēja saglabāt darbvietas Covid-19 krīzes laikā, bet šā instrumenta pilna ietekme nav zināma” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#).

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Vincent Bourgeais*: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502